

jedina garjeva ovca more v kratkem času celo čredo okužiti.

Ovčje garje dobivajo pri posebnem živetji ovac v večjih čredah in pa pri težavnem spoznanju prvih sledi v volnatem kožuhu toliko razširjavo. Pa ne le po skupnem življenju razširjajo se garje, ampak tudi v ovčarijah, kjer dostikrat v starem lesovju, v nastelji, v gnoji itd. uši živijo in se tako zopet na zdrave ovce preseljujejo.

Ker v prejšnjih časih niso znali ovčjih garij ozdravljati zlasti ne iz celih čred pregnati, imeli so garje za podedljive in neozdravljive. Mislili so, da so garje neki nasledek preostre krvi, ktere ga ni dobro hitro ozdravljati. Po raznih mažah, za kakoršne ima skoraj vsak ovčar kak recept, se še dan današnji ovčje garje nekakšno ob tla devajo in zato se nahajajo ovčje črede, v katerih garje niso posebno razširjene. Če so se na jedni ovci pregnale, vendar še v celi čredi tičijo in vsaka ovca te črede more zopet celo čredo okužiti. Kupei kupujejo ovce, ki so bile po mazanju ozdravljene. Kmalo potem, ko pride taka ovca med novo čredo, zaredijo se na novo garje v toti čredi in ovčar jih skuša zopet z mazanjem pregnati, kar dostikrat več škoduje kakor pa koristi. Z mažo in oljnatimi tvarinami in celo s tobakovim sokom se ne pride vsem ušim do živega in ne poginejo vse. Jedino zanesljivo gotovo sredstvo garje v kratkem času pregnati je kopanje ovec po striženju. Najboljša je združena Walzova kopel, pri kateri ni nevarnosti zastrupljenja. Ta kopel tudi ni draga in se je v mnogih krajih, kjer so jo skusili, dobro skazala. Ta kopel obstoji iz sledečih tvarin: Karbolove kisline 1500, živega apna 1000, sode 3000, mazilne žajfe 3000 gramov. Vse to se raztopi v 260 litrov vrele vode. Ta množina je prerajtana na 100 ovec, ktere se s ščetjo iz korenčja pri veliki kadi izpirajo. Če so ovce zelo garjeve, se po 4 ali 5 dnevih pranje ponovi, ker prva kopel ne pokonča vsakokrat vseh ušnih gnjid.

Dalje se morajo tudi hlevi očistiti ali razkužiti. Da se to do dobra doseže, ne smejo ovce po kopanju najmanj 6 tednov v hlev, ampak morajo noč in dan pod milim nebom ostati. Gnoj se mora iz hleva do čista pokidati in stene z apnenim mlekom pobeliti.

Komur se je posrečilo s takim ravnanjem in desinficiranjem zopet čredo čistih ovec dobiti, tako je potem posebna skrb in pazljivost na to obračati, da se to težavno delo po nakupu garjevih ovec zopet ne vniči in ves trud zastoj ne stori.

Premiranje bikov vršilo se je dne 6. in 7. oktobra t. l. v Mariboru, ob enem tudi licenciranje. Dognali so 30 bikov, 22 bilo je licenciranih, 2 pa nesposobna spoznana za pleme. Premije so dobili: 1. grajščina V. nidenavska

za lepega bika Marijahoferskega, Imena, grajščina Langenthal (Möllthalsko koroško pleme) K. Hausner v Mariboru (Möllthal), dr. Otmar Reiser v Pekrah (Möllthal), Maha v Pobrežji.

Pri sv. Lenartu v Slov. goricah je ovo delo tudi opravljeno. Premije so dobili: 1. Marija Breznik v Radehovi (bik je Mürzthalskega plemena štajerskega), 2. Jurij Vraz v gornjih Verjanah (Marijahofer, skrižan), 3. M. Skamlar v gornjih Žerjavcah (jednako), 4. Janez Zorec v gornjem Partinji (domače pleme). V Slov. Bistrici prejeli so premije za lepe bika: 1. Jož. Jager v Stanovskem (Mürzthaler), 2. baron Post v gornji Polskavi (Mürzthaler), 3. J. Šlamberger v Peclu (Mürzthaler), 4. Jurij Pernušek iz Petreža (Mürzthaler, skrižan), 5. Andrej Vučnik iz Pretreža (jednako), 6. Lovro Sovič v gornji Bistrici (Mürzthaler, skrižan).

Sejmi 20. oktobra v Mariboru, 21. okt. v Celji, Sevnici in Mariboru, 23. oktobra v Ribnici, Dramljah, Vidmu, 24. oktobra v Cirkovcah, 26. okt. v Gradci. Na Koroškem 21. okt. v Kutarčah in v Črni pri Pliberku, 27. okt. v Celovci, 28. okt. v Kaplji, Trižah.

Dopisi.

Iz Čadrama. (Letina. Strašno hudo delstvo.) Pozna jesen je nastopila in vse pridelke s polja in vinogradov smo spravili pod streho, ter zamoremo tekoče leto uvrstiti k drugim v našo kroniko. Ko je druga polovica sušca in skoraj celi april prav lep se nam prikazal, smo se kmetovalci nadejali prav dobre letine, posebno smo si čebelarjeji obetali zgodnih rojev in strdi na cente; a pri čelah smo se zmotili, kajti vže majnik nam ni bil ugoden, še menje pa rožnik. Dobili smo malo rojev in še tisti bili so nekteri pozni in slabi ostali. Kdor bo hotel drugo leto z nekolikim veseljem zopet čebelariti, bode moral močnim starecem, ki niso rojili, vzeti in slabim rojem ali obroječem strdi dodati, drugače bi se gotovo število njegovih panjev zelo skrčilo. Drugi pridelki so pri nas za vsem bili še prav dobri, posebno vrlo je plenjala ozimina, pšenica in rž, in sicer tako imenovana česka rž, ktera naj bo vsem kmetovalcem gorko priperočena, zakaj pisatelj tega nje je vsejal na dobri njivi 30 bokalov in ker je velika zrastle, so njo vedne burje z deževjem združene popolnoma vrgle, bilo nje je 13 kop in namlatili smo nje dobre mere 10 vaganov, tedaj je dalo eno zrno 13 $\frac{1}{2}$. Tudi tursica je bila veliko lepša od lani, a črv, ki se je zadnja leta tudi k nam pritepel, ji vže škoduje in mi zdatne pomoči proti njemu ne vemo. (Kocene koruzne jeseni poberite in sežgite vsi posestniki v okolici. Ured.) Krompir nam je dal le srednjega pridelka, ker ga je na mokrih njivah ve-

liko segnjilo in poln tudi ni bil posebno. Ajda za štajerske žgance in kruh prav potrebna, je tudi lepa in nam bo veliko pomagala. Sadje se je silno lepo zastavilo in je še večidel v lepem vremenu ocvetelo; slive so šle skoraj povsod v rožiče, le gruške in jabolane bile so prav polne; jabelka so se zopet lahko prodala, če tudi polovnjak le po 5 gld.; neka kmetica vdova skupila je za nje 120 gld.; lepa spodbuja za vse kmete z lepimi legami, na katerih se dajo dobri sadunosniki napraviti in dohodki kmetije zboljšati. Sena bilo je menje od lani, otave primerno veliko več, pa vsled vednega deža smo oboje težko spravljali. Vinska trta je silno veliko kabernikov nastavila, posebno Izabela na braj-dah, in naštel sem na enem trsu po 120 do 150 grozdov in ako bi bilo ugodnejše vreme, bi bila tudi trgategv boljša, tako pa je za vsem le malo boljša, ali pri nekterih še slabejša od lanske, razun dobrote vina, ki lansko presega. Na oralu smo ga za vsem le po 3—4 polovnjake pridelali. — Včeraj na god sv. Terezije se je pri nas silno hudodelstvo, ali morebiti bolje rečeno, nesreča zgodila. Znani morivec Schönwetterjeve rodbine, Ludevik Havranek, ki je v Konjicah vzrastel, se je zadnji čas po Pohorji potikal in je prišel v jutru še pred 4. uro v Gorici zunaj Oplotnice k črevljarju Antonu Ungar-u z besedami: „Gelobt sei Jesus Christus; jetzt wird angefangen“; potem vzame hitro koračun (nož) v roke, ter vseka ženo Katro parkrat po glavi, in ko se mož v bran postavi, je njega začel tudi po glavi in kjer je mogel sekati, in ker so otroci Karol, Jožef in Anton v postelji upili, je tudi te strašno razmesaril in sicer zadnja tako, da ni upati ozdravljenja, ker imata čepinji do možgan razbiti. Karol ima sicer pet ran na glavi, a te niso smrtne; mož in žena sta pa oba v smrtni nevarnosti, le starejša hči Jozefa in rokodelski učenec sta zbežala in nista ranjena. Ko je pa vse tako neusmiljeno norljivo hudobnež razmesaril, je še kočo užgal, in mož in žena sta morala zadnje moči napeti, da sta ranjene otroke tje vun znosila in potem sta večkrat omedlela. Koza, jedno prase in živež je zgorel. Po storjenem zločinu se je Havranek podal proti sv. Kunigundi.

Iz Maribora. (Tridnevnic pri č. oo. frančiškanih. Letos je 700 let, kar je luč sveta zagledal naš sv. oča Frančišek, po svoji goreči ljubezni do Boga imenovan Serafinski. Da bi se spomin rojstva tolikanj slovečega svetnika, ki je bil od rojstva do smrti živa podoba Kristusova in je celo zaslužil prejeti njegove sv. rane, ki je bil začetnik po njem imenovanega po celem svetu razširjenega reda frančiškanskega, vredno slavil, obhajala se bode v frančiškanski cerkvi v Mariboru slovesna tridnevnic. Sv. Oča papež Leon XIII. so za to tridnevnic podelili razne odpustke in privile-

gije. Brale se bodo vse tri dni slovesne sv. meše od sv. Frančiška. Kdorkoli se bo skesano spovedal in sv. obhajilo sprejel, ter skozi vse tri dni obiskoval frančiškansko cerkev v Mariboru in molil po namenu papeževem, zadobil bo popolnoma odpustek, ki se zamore tudi dušam v vicah v prid obrniti. Kdor našo cerkev obiše vse tri dni ter ondi moli po imenovanem namenu in ne prejme sv. zakramentov, vdeleži se vsak dan enkrat nepopolnega odpustka sedem let. Ta slovesna tridnevnic se bode v sledečem redu obhajala: V četrtek 26. oktobra bodo ob dveh popoldne cerkvene večernice na koru in potem sv. križev pot za vse rajne brate in sestre vseh treh redov sv. Frančiška in ta križev pot se bo molil vsaki dan. Ob treh bode slovenska in ob šestih nemška uvodna pridiga z sv. blagoslovom. V petek, saboto in nedeljo t. j. 27. 28 in 29 oktobra bodo vsaki dan ob šestih in desetih slovesne sv. meše in ob sedmih, ob pol desetih predpoldnem in ob treh popoldne slovenske in ob šestih zvečer nemške pridige. Nadalje bode vsaki dan eno uro predpoldnem in eno uro popoldne sv. Rešnje Telo k molitvi izpostavljeno in se bodo med tem molile cerkvene dnevnic na koru. V nedeljo 29. oktobra okoli 5. ure popoldne se bode slovesno obhajala preblazena smrt našega sv. o. Frančiška in se tisti psalm prepeval, ki ga je sv. oča molil, pred ko je svojo sv. dušo izdihnil. Končala se bode ta tridnevna pobožnost v nedeljo večer z zahvalno pesmo „Te Deum“. — Ker so s to slovesnostjo sklenjeni tudi odpustki, pričakujemo, da se je bodo udeleževali v obilnem številu otroci in častilci sv. Frančiška in sploh vsi verniki v čast Bogu, v slavo Njegovemu ljubljencu sv. o. Frančišku, vernim dušam v vicah v tolažbo in pomoč ter v prid in zveličanje svojim lastnim dušam. Izrekamo najiskrenejšo željo, da bi vsi, ki bode-mo te dni obhajali 700letnico rojstva sv. očeta Frančiška na zemlji, 800letnico Njegovega rojstva, ko se bo pisalo 1982, obhajali v družbi Jezusa in Marije v nebesih!

Iz Ptuj. (Bralno društvo ali čitalnica.) Vest, da delajo rodoljubi pri sv. Ani v slov. gor. na to, da bi ustanovili čitalnico ali bralno društvo, razveselila nas je jako. Vemo, da se nemška meja pomika od severa proti jugu, da se nemštvo širi in slovenstvo krči. Toda Slovenci so roke križem držali in gledali. Da hitreje napredujejo, osnovali so Nemci povsod ob mejah podružnice nemškega šolskega društva in ustanovili šole. Slovenci niso storili ničesa. Skrajni čas je tedaj, da začnejo delati priprave, da si ohranijo ona tla, katera imenujejo še svojo last. Slovensko društvo, koje se je osnovalo v Mariboru, bode jih gotovo rado in uspešno podpiralo, pa tudi posamezni Slovenci ga bodo vsestransko podpirali; kajti vsem Slovencem je na

tem ležeče, da si ohranimo jezik in zemljo, katero so nam zapustili naši predniki slovenske korenine. Slovenci ob severni meji le krepko in pogumno naprej! Ako si pomagamo sami, pomagal nam boče tudi Bog!

Iz Ptujca. (Slovensko uradovanje — celjski lisjak) Če prav imamo tukaj več gospodov pri sodniji, ki so popolnoma našega jezika tudi v pisavi zmožni in ki bi tudi baje radi slovenski uradovali, se to vendar do zdaj prav pičlo godi. Kakor čujemo, je temu uzrok, sicer obče spotovani in zelo marljivi gospod sodnik sam, ki slovenskemu uradovanju ni prijatelj! Ali mu mar ni znano, da je naš okraj popolnoma slovenski? — „Kmečki lisjak“ ima tudi pri nas več prav marljivih agitatorjev. Mej temi se odlikuje tudi trgovec špecarije J. K. katerega polno ime še danes zamolčimo, a prihodnje, ako ne bode miroval, ga potipamo boljše. Slovenski kruh pa je dober?

Iz Brežic. Na hrvaški meji, kjer mej hlapeci in deklami ni slišati nijedne nemške besede, kjer nas tužno doneči pastirski rog dan za dnem prav po domače opominja, da je mesto ostalo še zmirom pri staroslovenskih šegah in običajih, kjer se veliko več hrvaščine sliši, kakor pa nemščine, tukaj nabila so se na vogle pretečeni mesec, tedaj prav sedaj, ko se uže slov. uradovanje tudi v c. kr. uradnih vpeljaja, sledeča naznanila: „das verunreinigen der Gassen und das schnalzen ist bei Strafe von 2 fl. und das betteln verbothen“. Nam je težko razumevno, kaj se z neumno nemškutarijo pri nas hoče? Mislimi moramo, da le nemškutarji mesto gnjusijo in krave gonijo na pašo, katere morda tu pa tam snagoljubnosti meščanov grdo nagajajo. Svetujem mestnemu ekonomu, naj kupe daja do čistega spravljati na gnojišče in denar za nemške tablice bode prihranjen, mesto pa snažno zadosti. Mislim tudi, da je pokanje z bičem še sploh prijetneje, kakor pa tuljenje na znani pastirski rog, trdim še, da je nam slov. berač ljubši, kakor bogataš odpadnik, po domače nemškutar.

Iz šmarijskega okraja. (Nekoliko nasvetov.) Znano je, kako nemški Schulverein deluje. On se zagovarja, dasiravno je toliko postaven, kakor nemški učni jezik po koroških šolah. Po postavi namreč je materni jezik otrok brez izjeme učni jezik. Stariši, župani itd. smejo samo razsojevati, ali se naj tudi drugi deželni jezik kot učni predmet v šolo upelje ali ne. A na Koroškem sme peščica nemčurških županov razsojevati o učnem jeziku. Po tem takem si menda lahko celo kitajski jezik v svoje šole vpeljajo! V državnem zboru se mora stvar kmalu razjasniti, kajti koroškim Slovencem treba nujne pomoči. — Enaka je s Schulvereinom. Pravde o njem torej še ne more biti konec. V državnem zboru mora se stvar

še krepkeje prejeti, razjasniti in postavno rešiti! — Ali za sedaj nasvetujemo, ker so naše ljudsko-šolske razmere toliko žalostne, ter menimo, da bi morali tudi Slovenci za uspešno učenje slovenščine po ljudskih šolah na vsak način skrbeti. Kaj bi bilo, ko bi slov. društvo vsako leto razpisalo nekoliko daril (recimo: 4—8 po 25 g. = 100—200 fl.) v priznanje za slug in v spodbujanje tistim marljivim učiteljem na spodnjem Štajerskem, ki bi vsled vspešnega poučevanja v slovenščini in marljivega odgojevanja slovenske dece v slovensko-narodnem in krščanskem duhu tega naj bolj vredni bili. Saj vemo, kako je! Učitelji so večkrat slabo plačani, in zatorej se vsled hrepenenja po stranskem prisluzku marsikdo izneveri in po Judeževih srebernikih seže. Ako bi se pa naš nasvet uresničil, bilo bi tudi hrepenenje po judežkem denarju pri mnogih učiteljih pomanjšano, in mnogi bi raje ostali pošteni Slovenci, in si poštenim in pravičnim potem prisluzili slovenske resnične „Ehregabe“, kakor pa svoj značaj prodali! Odborniki slov. društva, prevdarite! Gotovo bodo vsi društveni udje radi v to privolili! Le to še omenim, da čim več daril, tim bolje! 100—200 fl. iz društvene blagajnice se že lahko za tako koristne svrhe potroši! A uspeh bo gotovo izdaten!

(Konec prihod.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so delegacije pozvali v Budimpešto dne 25. oktobra, državni zbor pa začne na Dunaji zborovati 15. novembra. Sedaj zboruje več deželnih zborov, med temi tudi koroški. Slavni poslanec Einspieler potegnil se je krepko za koroške Slovence ter povdarjal, kako se jim krivice godijo, posebno v šolah in uradih. Nemčurje je to hudo speklo, ker jih uže ježi, da se ondi sploh še o Slovenceh govori. Tajili so vse krivice in se izgovarjali na slovenske odpadnike in Judeže, češ ti hočejo le nemško in zopet nemško. G. Einspieler je podpiral tudi prošnjo spodnjih Drauberžanov, ki bi radi sodnijo dobili pa liberalci nemški jim niso privolili. Naposled je g. Einspieler še predlagal, naj se volilna pravica raztegne na ljudi, ki plačujejo 5 fl. direktnega davka, ta predlog utegne obveljati, ker je tudi uže v Salzburgu obveljal. Konservativni nemški poslanci v gornjem in spodnjem Avstrijskem potegnoli so se vrlo za kmete, zahtevajoč polajšanje šolskih bremen in brambo zoper ženitovanje nemaničev. Liberalci so jim pa vse odbili. Kmet Oberdorfer je grajal, zakaj se z deželnim denarjem slabe, neverške, nesramne in celo cesarju sovražne knjige kupujejo za šolske knjižnice. To je liberalce tudi hudo zabolelo. — Vesela novica dohaja iz Kranjskega,